

Cimleved

JÓGYERMEKEK KÉPES HETILAPJA

Főszerkesztő: BENEDEK ELEK

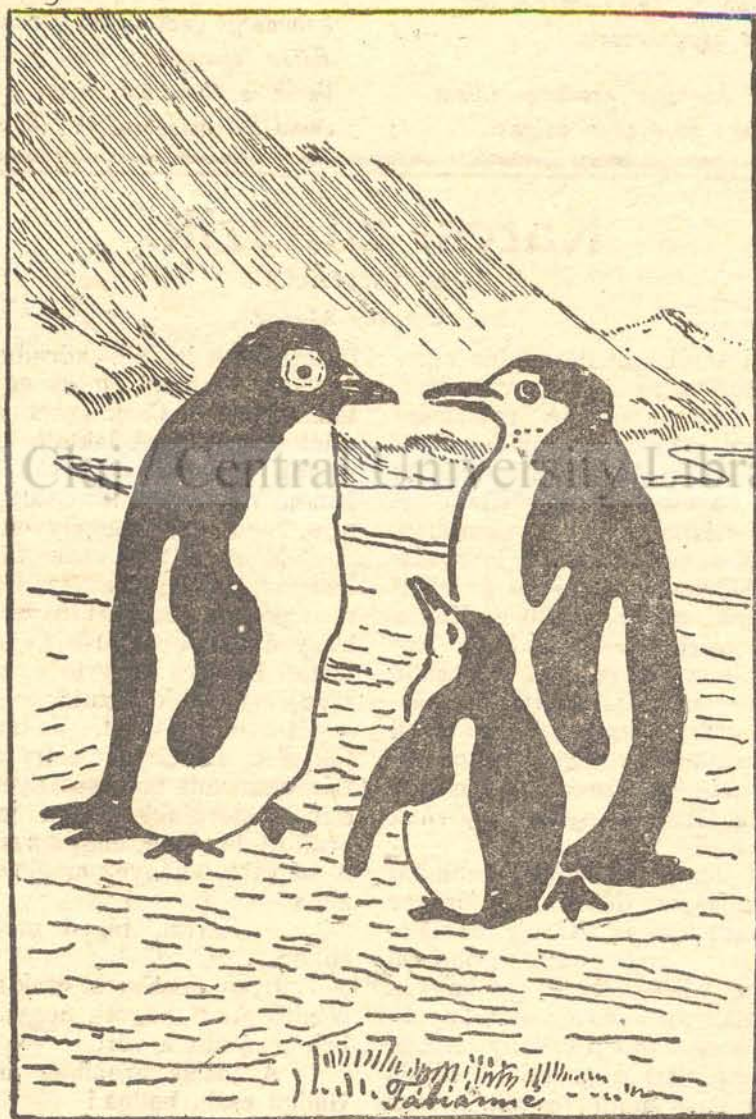
TARTALOMJEGYZÉK:

Madár-mama bűje. Cimkép	289
Megjöttek a fecskék. Vers. Irta: Benedek Elek	290
Karcsi zónázik. Diák történet. Irta: Csanády S.	290
Énekóra. Vers. Irta: Bölöni Jolán	291
Szijavusz meséi. Irta: Szucsich Mária	292
Tavaszi reggel. Vers. Irta: Drosnyák János	293
Fogságban. Kép.	294
A gyöngyvirág legendája	295
Tamás érdeklődik. Beszélgetés	295
Nem virágok. Vers. Irta: Dobay István	298
Kis olvasóink	298
A meglepetés. Színjáték. Irta: Holstein Mária	298
Hazug Péter bácsi szakállja	300
A pesti fiu. Irta: Dánielné Lengyel Laura	301
Fejtörő	303
Elek nagyapó üzeni	304
Szökés a teknőben. Két kicsapott diák kalandjai a Tiszán. Irta: Kertész Mihály	(Mellékleten)

Cimbora

JÓ GYERMEKEK KÉPES HETILAPJA

Főszerkesztő: Benedek Elek



MADÁR-MAMA BÚJA.

„Miért búulsz, kis mamuskám?”
 „Ne is kérdezd, ó, papuskám!
 Nézd a drága Csöppikét,
 Az aranyos kicsikét,
 Iskolába kéne adni,
 S nincsen madáriskola,
 Majd széthasad árva fejem:
 Hová adjam? Mondd, hova?”

Szól a papus: rontom-bontom,
 Ez legyen legnagyobb gondom!
 Hallgassd a fülemilét,
 Andalító énekét:
 Sohasem járt iskolába,
 S mégis oly szép a dala!
 Madár maradjon madárnak,
 Nem kell néki iskola!

Megjöttek a fecskék.

Irta: BENEDEK ELEK.

Mikor szép csendesen leszállott az este,
Érkezett meg hozzánk a legelső fecske.
Fáradt volt szegényke. Leszállt. Aztán nézte:
Vajjon megvan-e még az ő puha fészke.

És jött a második. És jött a harmadik.
Aztán jöttek többen. Mondottak valamit.
Mit? Azt én nem tudom. Talán imádkoztak.
Imé, beteljesült, mire vágyakoztak.

Hűnn az ereszt alatt könnyes szemmel álltam.
Szóltam a fecskéknél: Bejöhetnek bátran.

Szavamat, úgy látszik, fecskék megértették.
Az eresztnek alját nagy hamar ellepték.

Híki reátalált a maga fészke.
Mindenikben egy pár pompásan elfé.
Ottan meghuzódtak. Halkan csioseregtek.
Aztán szépen, lassan, mind elszenderedtek.

Szendergő fecskéknél jócsakát mondtam.
Aztán lepihentem. Örölk álmodtam.
Velük is ébredtem, mikor a nap felkelt.
Mind azt csioseregtek: Jó reggelt, jó reggelt!

Karcsi zónázik.

(Diák történet.)

Irta: Csanády Sándor.

Pordány Karcsi arról volt nevezetes nemcsak az iskolában, hanem az egész városban, hogy igen gyakran hazarándult. A rosszmájú diáktársai azt mondták róla, hogy minden hus-evő nap hazamegy. Hát hiszen nem egészen így állt a dolog, de az tény, hogy sűrűen bekukkantott a szülei házba, talán gyakrabban, mint a latin szintaxisba. Azomban a latin szintaxis, meg annak érdemes kollegái ne érdekeljenek bennünket, mert azok inkább a Karcsi barátunk jó komái. Azért mondom, hogy komái, mert csak úgy komázott velük, szorosabb barátságba nem szívesen ereszkedett amaz érdemes urakkal. Az utazási szenvedélyen kívül volt még Karcsi barátunknak egy eltitkolt élvezete is, a cukorevés. Ezt azomban igen-igen titkolta. Miért? Csak türelem, nyitjára jövünk annak is.

Karcsi utazási napja rendszeren szombat volt. Alig, hogy elhallgatott délután egy órakor a csengők hazabocsátó hangja, Karcsi lóhalálában futott az állomásra, hogy az a gonoszul pontosan járó vonat valamiként itt ne hagyja. Holmi cirkusz kismiska azokhoz a mutatóványokhoz képest, amiket a rohanó Pordány Karcsi produkált. Egyik hóna alatt a sapkája, a másik alatt könyveinek siralmas maradványai, a haja pedig úgy lobogott kalimpáló feje után, mint a sárkány farka; orrával, szájával tüsszögött, fújt, mint egy nagyszabású vasúti mozdony, közben pedig előretartott ökleivel figyelmeztette a szembe jövőket, hogy jó lesz kitérni, mert különben rájuk nézve nem kívánatos karambol történik. A szombat déli utca közönsége már jól ismerte Mozdony Karcsit, ahogy tréfásan elnevezték a mi barátunkat, azért hát tiszteletteljes távolban maradtak tőle.

Pordány barátunknak a szülei egyébként

Pincehelyen laktak, körülbelül 30–35 km.-re. Azt mondhatnánk, hogy egy jó gyorsvonati futamodásnyira. Csak azért említem, hogy Karcsiék Pincehelyen laktak, hogy a mi jólábu barátunk mégsem oda váltott sohasem jegyet, hanem csak Simontornyáig, ami körülbelül fele útja, tehát egy személyvonati futamodás.

Miért váltott csak Simontornyáig jegyet Karcsi? Hát egyszerűen azért, hogy a megmaradt pénzen cukrot vett, mert azt tartotta, hogy ő benne az erőt és szívósságot a cukor tartja. Persze, hogy kinevették ilyen balga beszédjéért. Azért azután el is titkolta nagy éhségét a cukor iránt. Velünk együtt azt mondták neki diáktársai, hogy az csak torkosság. Bár nem volt tanácsos ilyeneket mondani Karcsinak, mert akkor igen méregbe jött s úgy ordított dühében, mint a verembe esett oroszlán. A bátrabb legények mégis csak odavágták néhánha:

— Karcsi, téged még nagy bajba dönt a cukor.

Ilyenkor Karcsi csak mordult egyet s olyan rémitő arcot vágott, hogy a gyengébb szívűekben meghűlt a vér.

A jóslás azomban mégis bekövetkezett. Hallga csak, hallga!

Szörnyű szuszogással, kegyetlenül megfáradt lábokkal beszállt Karcsi a vonatba, a Simontornyáig szóló jeggyel. Jön a kalauz:

— Hova utazik, fiatal ur?

— Pincehelyre, — nyögi ki Karcsi.

— Akkor ez a jegy nem jó, — mondja az itéletet a kalauz.

— Jaj, Istenem, leugrok másikat váltani, — kiált Karcsi s azzal úgy is tesz, mintha a legkomolyabb szándéka volna a kerekek alá jutni.

A megijedt kalauz egyik-másik utassal alig tudja Karcsit visszatartani. Dehogyan szállítja le azután Simontornyán; örül, hogy meghuzza magát ez a garabonciás diák. Hát a Karcsi? Karcsi meg nagyot nevet titokban a markába.

A többek között is, amikor ezzel a jól bevált módszerrel hazafelé igyekezett Karcsi, még nagyobb lendülettel megismételte a leszállás kísérletét. Persze, hogy nem sikerült leszállania a robogó vonatról; a jószívű kalauz most már két-három utas segítségével visszatartotta. Azonban Simontornyán szörnyű családias várta Karcsira. A kalauz udvariasan felhívta:

— Fialat ur, tessék leszállani, hogy jegyet váltson. Van rá idő bőven.

Mit volt mit tennie Karcsinak, leszállt. Be ment a váróterembe, a másik ajtón meg kioldalgott, mert hát nem volt egy fityingje sem. Az uti költség másik felén régen cukrot vett, hogy erejét és szívósságát növelje, már ahogyan ő hitte. Csak azt várta, hogy a vonat kirobogjon. Azután szépen utnak indult a vasuti töltésen, közben igen gyakran visszatekintett, nehogy valami tévelygő mozdony beleszaladjon, mert meg volt róla győződve, hogy most az egyszer ő huzná a rövidebbet. És ebben tökéletesen igaza volt. Ebben még mi is igazat adunk Karcsinak, más egyebekben úgy sem igen.

De még azután jött a hadd-el-hadd! Megeredt az eső. Mint ázott ürge érkezett haza Karcsi, könyveinek még a foszlányai sem maradtak meg. Megátkozta a cukornak még a gyökerét is. Valami olyasmi járt az eszébe, hogy talán mégis csak torkosság a cukorevés. Egyébként a méregtől majdhogya fel nem robbant.

Minthogy a rendes időre nem érkezett haza, édes anyja már majdhogya kétségbe nem esett az ő drága fiáért. Olyan gyöngéden kérdezte tőle, amikor csurgó vizesen belépett:

— Hol voltál ilyen soká, kis fiam?

— Zónáztam, édes anyám, csak Simontornyáig váltottam jegyet, hogy ott a másik vonatot bevarjam s onnan újból váltsak jegyet, hogy így olcsóbbra kerüljön az utazás. Azonban azt mondták az állomáson, hogy a másik vonat igen sokat késik, azért hát veszttemre elindultam gyalog s bőrig áztam.

Az édesanya el is hitte szentül Karcsi minden szavát, az édesapa azonban fürkésző tekintettel odaszólt:

— Gyerek, többet ne zónázz!

— Nem fogok zónázni, édesapám, — mondta Karcsi teljes meggyőződéssel.

Persze semmi sem marad titokban. Napvilágra jött a zónaügy is. A csintalanabb diákok óráközi szünetek alatt egyre kiabálták: „Kinek tetszik zónajegy Simontornyáig?” Karcsi meg magába fojtott méreggel járt-kelt. Szerette volna a kiabálók csontjait összetörni.

ÉNEKÓRA.

Énekórát tart ma a kis fülemile,
Ki tanulni akar, mind siessen ide!
Esti harangszóra teli már az erdő,
Szürke Csacsi koma mindkőzt a legelső.
Mellette megy mindjárt büszkén lépegetve
Tarajas Kakas ur, csirkék fejedelme.
Tyukanyó, libácskák, szép rucák serege,
Hosszu kettős sorban vonulnak föl rendbe.
Amott lépegetnek a fekete csókák,
Szárnyukkal cipelnek óriási kótát.
Ugyan kik jönnek ott hatalmas léptekkel?
Sörényes paripák fölvetett fejekkel.
Csirip, csirip, csirip, ugrál a sok veréb,
Mind úgy furakodik, csak ő jusson elébb.
Ne felejtsek el a kutyát, kecskét, macskát,
Ökröt, bárányt, farkast, rőfögő malackát.
Mind együtt vannak már a tanulni vágyók,
Fölöttük magasán fénylik a tele hold.
Végre megjelenik a kis énektanár,
A tisztás közepén nagyszerűen megáll.
Felcsendül torkából búvós-bájós nóta,
Nem kell neki hozzá semmiféle kóta.
Elkezd csöndesen; jajgató panasza
A hallgatóságot könnyekre fakassza.
Harsogva, csattogva folytatja szép dalát,
Fennszóval dicséri mindeneknek Atyját,
Gyönyörű nótáját egy trillával végzi
S ezzel hallgatóit végleg megigézi.
„No most aztán szépen álljatok föl rendbe,
Énekeljék el ezt mindnyájan egyszerre.”
Izgatott morajlás támad a sorokban,
Torokköszörülés hallik innen-onnan.
A kis énektanár a jelt alig adja,
Máris fölcsendül rá a sok állat hangja.
Énekel mindenik, már ki ahogya tudja,
Torkaszakadtából nagy hangosan fujja.
Zürzavaros daltól megrezzennek a fák,
Félve menekülnek a dalos madárcsókák.
A kis énektanár szava mindhiába,
Elvész az éktelen szörnyű nagy lármába'.
Mivel nincs mit tenni, elmenekül végre,
Könnyel telt szemekkel tekint föl az égre.
Hold is megsokálja a nagy zenebonát,
Haragos szemekkel ráncolja homlokát.
Épen arra sétál egy fekete felhő,
Bebuvik mögéje. Sötét lesz az erdő.
Elcsöndesül erre az egész dalárda,
Gondolják, elég volt a nótából mára.
Végtelen sorokban vonulnak el haza,
S azon vitatkoznak, kinek volt szebb hangja?
Napokig, hetekig csak arról beszélnek,
Milyen gyönyörű volt az a szép karének.
Csak a fülemile kesereg magában,
Énekórát nem tart, tudom, hamarjában.

Börlönl Jolán.

A CIMBORA előfizetési ára
Csehszlovákia területén egész évre
40, félévre 20 cseh Korona.

Szijavusz meséi.

A hízélgésről és az alázkodásról.

— Irta: SZUCSICH MÁRIA. —

A viskókban hamar sötétedett, a szegényekben szomorú gondolatokat ébresztett föl a sötétség. Visszaáhitották mesemondójukat, Szijavuszt. Ekkor belépett, akit óhajtottak. Alig telepedett le közéjük, egy síró ember jött be az ajtón. Szijavusz az emberhez lépett és megkérdezte:

— Miért sírsz?

— Azért sírok, mert méltatlanul bántak velem.

— Mondd el, hogyan történt!

— Hosszu idő óta egy kereskedő szolgálatában állottam. — Egy nap uram így szólt hozzám:

— Nem használhatlak tovább, elmehetsz!

— De uram, — mondtam neki, — hiszen én mindig szorgalmasan dolgoztam nálad. Munkámmal megnagyobbítottam vagyonomat, míg magamnak semmitsem szereztem.

Gazdám csodálkozott:

— Ugy? Te megnagyobbítottad vagyonomat? Mindig azt hittem, te vagy a legutolsó hivatalnokom. Éppen azért nincsen is szükségem rád!

— És most itt vagyok köztetek, szegényen és nyomorultan. Oh, mondd meg Szijavusz, mit mulasztottam el, hogy gazdám soha észre sem vette szorgalmamat?

A hallgatók Szijavuszt tekintették, ő pedig mesélt:

A hízélgésről és az alázkodásról.

Az utcán dögtem, a sah palotájánál megálltam és nézelődtem. Amint ott ácsorogtam, felnyitott a palota kapuja, ahonnan a sah szolgái egy koros embert dobtak az utcára. Az ember lehemperegett a lépcsőkökön, de estében is őrizőn fogta batyuját, míg szemeiből lángok csapdostak ki. Hozzá mentem, felsegítettem a földről.

— Csunyan elbántak veled, — mondtam — pedig úgy látom, különös ember vagy, mert lángok csapnak ki szemeidből. Vajjon mi lehet batyudban, melyet oly féltve őrzöl?

Az ember megvidámodott kérdésemtől, letette batyuját a földre, feloldotta és a kiterített kendőn felállította a batyu tartalmát. Apró kerekek voltak ezek, melyeket szíjak fogtak össze, üveggömbök, melyekben víz forrott és a víz gőzfelhője nem szállott az ég felé, hanem bekapaszkodott a kerekbe és forgatta azokat. Az ember lehasalt a földre és én bámultam boszorkányos mesterkedéseim. A kerekkel darálókat hajtott, vagy földön futó kocsikat, de volt olyan csudája is, amit ég felé szállított. A darálók daráltak, a kocsicskák szaladtak, a szárnyasok szálltak.

— Honnét hoztad ezeket a csodálatos holmikat? — áradoztam, s nagy tisztelettel nézgettem rá.

— Én magam találtam ki őket.

— És mit akartál velük a sahnál?

— Ne is kérdezd, óh részvétellel nézőm! Mind e csoda dolgokat azért találtam ki, hogy velük megnyerjem a sah kegyeit. Am, amikor a közelébe akartam jutni, a sah szolgái nem bocsátottak be hozzám. De én hangoskodtam és követelődtem. A sah meghallotta a lármát, kijött belső termeiből. Meglátta lángos szemeimet és kegyesen megkérdezte tőlem:

— Mit akarsz, te kopott ember, az én palotámban?

— Ó sah! Kegyeidet szeretném elnyerni, mert jól tudom, bármilyen csodák is vannak hatalmamban, meg nem valósíthatók azok a magad és mások örömeire, amíg nem bírom kegyeidet. Nézz és csodálkozz!

Kinyitottam bugyromat és megmutogattam neki csodálatos dolgaimat. De ő nem csodálkozott, hanem mondotta:

— Vajjon nem tudod-e, hogy én vagyok a sah?

— Tudom, óh sah!

— Nos, ha tudod, járj előbb kedvembe, hogy kegyeim elnyerhesd!

— Sah, — mondtam, — hogyan nyerhetném el mással kegyeidet, mint életem munkájával? Tudj meg, hogy csodálatos dolgaim harminc nehéz esztendő munkája, harminc esztendő küzdelme.

Boszusan elutasított:

— Ne erőszakoskodj! Nyerd el kegyeim, akkor majd meglátom, mennyire becsüljelek.

Megdühödtem dolyfős makacsságán:

— Magad mellé kellene ültetni a trónodra, úgy kellene becsülnöd engem!

Dühös haragra lobbant szavaimért és kidobott a palotából.

Csüggedten és tanácskérőleg nézett reám:

— Mondd tehát, mit kellene tennem, hogy elnyerhessem a sah kegyeit? Mert az ő kegyei nélkül, meg nem tudom építeni kitalálásaimat. De én nem adtam neki tanácsot, hanem mondtam:

— Kérdezősködjünk az ország bölcsénél, hogy mi módon nyerhetné el a sah kegyeit.

Elindultunk tehát az ország bölcséhez. A bölcs márványpalotában lakott, csak úgy, mint a sah. Sokáig nem bocsátott eléje, s emberem szeméből megint lángot növelt a méltatlankodás:

— Vajjon istenek laknak ez országban, hogy mindenütt, mint a koldusok, várakozunk kell?

Nem feleltem kérdésére, mert én mindig a maga idejében felelek.

Végre bejutottunk az ország bölcséhez. Magas trónuson ült, oly magasan, hogy feje a mennyezetet verte.

— Boruljatok térdre előttem! — parancsolta a bölcs.

De én nem borultam térdre és emberem sem tette azt.

— Mondd meg, kérdezte emberem — hogyan juthatnék a sah kegyeibe?

A bölcs ég felé emelte szemeit és mondotta: Ne kutasd, óh halandó, a titkok titkait!

És nem mondott többet. Én pedig mondtam:

— Ha a bölcs nem ad nekünk bölcsőbb tanácsot, menjünk el az ország bolondjához.

Elmentünk tehát az ország bolondjához.

Egy folyam partján akadtunk rá, amint éppen horgászott. Emberem megkérdezte őt is:

— Oh, ország bolondja, mondd meg nekem, hogyan nyerhetném el a sah kegyeit?

A bolond kacagott a kérdésen és mondotta:

— Tisztítsd meg a mocsoktól a sah arany cipőjét!

Elcsodálkoztunk feleletén, de a bolond másodszor is azt mondta:

— Tisztítsd meg a mocsoktól a sah cipőjét!

— Bolond likból bolond szél fú, mondta emberem, de én biztattam, próbálja ki a bolond tanácsát.

Már sötét este volt, haza mentünk tehát szállásunkra. Másnap jókor felkeltünk, eladtuk kabátjainkat és az árán reggelit vásároltunk magunknak. Egy ingben, szegényesen ácsorogtunk a sah palotái előtt. Akkor már tele volt a tér fényes öltözetű katonákkal, kik a sahra vártak. A palotaőrök a szegényeket hátra taszigálták, hogy rongyaikkal ne bántsák a sah szemét. Azonban a katonák és az udvari emberek lovai illetlenül viselkedtek és mindenütt bepiszkitották az utat. Ekkor fehér selyem köpenyében, csótáros turbánjában kilépett palotája szélesre tárt ajtaján a sah. Szórakozottságában, arany cipőjével belépett a piszokba, mit a lovak hagytak ott.

Az udvari emberek rohanva rohantak új arany cipőért. A sah eddig utálattal fordult el bemocskolt cipőitől és várta, hogy segítsenek rajta.

Ekkor emberem fülébe sugtam a bolond szavait. Ez kiugrott a sah elé, leszakította magáról ingét és letörölte vele a sah bemocskolt cipőjét. A sah, amikor ezt látta, nyájasan ölelte meg és mondotta neki olyan hangosan, hogy mindenki meghallja:

— Ime, lássátok. Míg ti cipőért szalagátok, ő megalázkodott és utolsó ingével megtörölte cipőimet. Ő az én barátom és kegyeimbe fogadom! Adjatok neki drága ruhákat, a legszebb paripákat, a leggyorsabb tevéket, aranyat és drágakövet. Vedd a kardomat, te leszel a legelső lovagom.

Emberem kezébe vette a kardot, két szeméből lobogva csaptak ki a lángok, hangja messzire zengett:

— Sah! Ha néked elég a hízélgésem és nem a tudásom; ha elég az alkalmazkodásom és nem kell az emberségem, akkor én nem akarom a kegyeidet. Szégyenlem, hogy te uram vagy nekem!

A lovagi kardot mellébe szurta és meghalt szégyenében.

A sah rámutatott a holtra s szólt:

— Ime, országom legostobább embere, ki hízélgés és alázkodás nélkül akart a sah kegyeibe jutni!

Katonáival és udvari embereivel bement a palotába.

Én pedig elővettem életadó balzsamomat, megkentem vele a holt sebét és életre keltettem őt.

— Miért akarod, hogy ilyen szégyenteljes rendben éljek, amilyen a sah országában van? — kérdezte ő életuntan.

— Él, mert reád szükség van. Mert meg kell menteni a halat, mely a fejétől bűzlik!

Ő megértett, felkelt az utca porából, hová az imént a sah ostoba gőgje taszitotta. Felszedte batyuját, országról országra járt és segítette építeni azt a rendet, hol érdeméért becsülik az embert.

A viskók lakói megkérdezték:

— Mondd meg ennek a siró embernek, mit tanuljon a meséből?

Szijavusz mondotta nekik:

— Értse magára is, amit akkor a tudós-nak mondtam! Mert amikor ez történt, a sah jelképezte a hal fejét, a bölcs jelképezte a népet, vagyis a hal testét, a tudós jelképezte a balga hívőt, aki kegyeket keres, de én voltam a segítő, aki megmondottam, hogy fejétől bűzlik a hal és meg kell a halat menteni.

Tavaszi reggel.

*Tavaszzel indulok munkára,
Bús életem napi robotjára,
És ahogy a kapunkból kiérek,
Cseng fülemben vidám, zengő ének.*

*A Teremtő Éggel beszélgetve,
Pacsirta szél boldogan lebegve,
Hallom, nézem s gyökeret ver lábam,
Ugy elmerül lelkem a dalában.*

*Hej, kis madár, hogyha én is szinte
Boldog sorsban élhetnék, amint te
S szabad szárnyon égre lebeghetnék,
Szívem szerint énekelgethetnék!...*

DROSNYÁK JÁNOS.





• FOGSÁGBAN.

A gyöngyvirág legendája.

(Vasile Alexandri költeménye.)

– Átültette dr. Szeremley Ákos. –

A boldog menyországban minek sem volt hiánya,
Zsongító volt a lég s örökös Május járta.

A lilium virága nyílt szünetlen ottan
És önté illatát, frissen, nem hervadottan.

És enyhe volt a fény ott, puha mint lágy selyem,
Lágy suttogásra inte s világolt szüntelen.

A fákon a madárcák, a légben angyalok,
S a földi jaj a menybe soha fel nem hatott,

Mert irva volt az égre, felhőn futó hullámra,
Gond és a fájdalom a mennyet hogy ne járja.

Ezüst folyóknak partján, virágok közepette
Tanyáztak szelid lelkek boldogan és szeretve.

Önfeledetten élték az égi örömet,
Amelynek minden perce végtelen és örök.

Oly édes béke volt ott, tündéri szép világ,
De valahogyan mégis: Hiányzott egy virág.

Földről picinyke lélek száll most s, im, oda száll,
Mintha emelné lágyan egy édes illatár.

Az égi lelkek akkor elébe jöttek,
Már messziről mosolyogva feléje intenek.

– Isten hozott, leányka! – köszöntik szívesen,
Fáj-e korai jöttöd, világod odalenn?

– Nem fáj a múlt élet, a tűnő és törékeny,
Ha földi üdvömrét menyországot cseréltem.

– És hát az örömek, mit ott lenn elhagytál?
– Jobban tetszik nekem itt ez az égi táj.

– S nyomodban nincs-e úr, a földön fájdalom?
– Ah, drága jó anyám, oh, ki sem mondhatom . . .

És akkor sirni kezd és akkor könnye hull,
A könnyből gyöngy leszen s virággá alakul.

Azóta nincs hiány a mennyben semmi több
És kézzel-kézre jár az angyalok között
Könnyvirág, gyöngyvirág.*)

*) Románul ugyanazon a *leorimă* = könny vátozata
leorimivare = gyöngyvirág.



Tamás érdeklődik.

(Beszélgetés a mérges kigyókról.)

Tamás: A multkor megigérted, hogy a mérges kigyókról fogunk beszélgetni. Egy kicsit irtózom tőlük, de azért szeretném az életüket ismerni. Legjobban a csörgő kigyó érdekelt engem. Már sokszor olvastam róla és nem tudom, igazak-e azok, amiket olvastam. Nem értem például azt, miért nem árt a csörgő kigyó mérge a disznónak, amikor a többi állatok mind elpusztulnak harapásától.

Apa: Én nem hiszem azt, hogy a disznónak olyan sajátos természete van. Ha a csörgő kigyó valamelyik állatot, vagy az embert megharapja, méregfogainak csatornáin keresztül beleereszti a mérget. Olyanok ezek a fogak, hogy belül cső van bennük, mely a méregkészítő mirigyekhez vezet. Nem szórakozásból öl a csörgő kigyó, hanem táplálékot szerez. A megmart állat vérében a mérge gyorsan terjed, a megdöglött állatot a kigyó lenyeli. Ha

nem éhes és nem ingerlik, eszébe sem jut más állatot megbántani. Ha a disznó vérébe jut a mérge, az is megbetegszik tőle. De ritkán jut a disznó vérébe, mert ennek az állatnak a bőre alatt vastag zsírréteg van. Ha ideömlik a mérge, nem tesz kárt. A disznó aztán szétharapdálja a kigyót. Ahol erdőt irtanak és új birtokos telepszik le, eleinte sok sertést tart. Ezek aztán megtisztítják a vidéket a csörgő kigyóktól. A disznó bátran rátámad, de sok állat retteg tőle. Ugy látszik, a szagát messziről megérik. A lovak közeledtére megbokrosodnak, még a szelid ökrök is megszilajodnak. A kutyák nem támadják meg, csak körülállják. Még a döglött csörgő kigyót is tisztelik, bizonyos távolságra tőle megállnak.

Tamás: Szerencse, hogy menés közben csörög, különben gyakran szembetalálkozna vele az ember.

Apa: hát azt hiszed fiam, hogy félnek tőle? Mihelyst csörgését meghallják, jó erős bottal feléjemennek, megtámadják és agyonütik. Szerencsétlenség csak ritkán történik. Neked azonban nem ajánlanám. Félek, hogy a bottal a feje mellé vágnál. Ott ügyesebbek a gyerekek. Azt beszélik, hogy némelyik rálép a nyakára, letépi csörgőit és tovább ereszti a kigyót. Ez aztán nem csörög többé, mert hiányzanak azok a kis lemezek, melyek csuszás, vagy mászás közben összeverődnek.

Tamás: Bevallom, hogy nagyon félnék tőlük, hiszen ha véletlenül megharapják az embert, azonnal meghal.

Apa: No egy kis tulzás ebben is van! Nem olyan könnyen hal meg az ember. De borzalmas azért a csörgő kigyó mérge. Rettenetes gyulladást okoz és a seb körül rothad a hus. Néha gyorsan beáll a halál, néha hetekig szenved a beteg. De ki is lehet gyógyulni. Erős izgató szereket adnak a megharapott embernek. Rendesen kéznél van pálinka, vagy bor. Ilyenkor a pálinkába és borban lévő alkohol gyógyszerre válik. Mászor pedig mérge. Hogy miért van izgató szerekre szükség, annak nagyon egyszerű a magyarázata. A szívet kell erősebb munkára ösztönözni. Persze ez magában nem gyógyítja meg a beteget, más orvosszerekre is szükség van. A magára hagyott ember majdnem kivétel nélkül elpusztul a csörgő kigyó marásába. De van a méregnek ellenmérge is.

Tamás: Azt mondtad apus, hogy nem mindig támad az az állat, csak ha éhes, vagy felfingerlik. Honnan tudják ezt?

Apa: A fogságban lévő csörgő kigyókat megfigyelték. Eleven patkányokat zártak közéjük, hogy lakjanak jól, ha megéheznek. Ne hidd, hogy a patkányok félnek tőlük! Összevissza futkároztak a ketrechen, keresztül-kasul ugráltak a kigyókon, sőt ráugráltak a hátukra is. Ugy éltek ott, mintha sejtelmük se lett volna a veszedelmes szomszédságról. Persze szomorú végük lett. Amikor a kigyók megéheztek, egyet-egyet megmérgeztek közülök és lenyelték az áldozatot. Különben ők sem sokat törődtek a nyugtalan lakótársakkal. Sőt előfordult hogy a patkány lépett föl támadólag, persze sejtelve sem volt, milyen veszedelmes fegyvere van ellenfelének. Egy természettudós beszéli, hogy egy patkány nagy sebet vágott a csörgő kigyóján. A kigyó bele is pusztult.

Tamás: A világért sem laknék egy házban ilyen veszedelmes állattal. Én meg nem fogná a testét semmiért sem.

Apa: Ne félj fiam, én sem engedném be a házunkba! De mit csinálnak az ő hazájában? Bizony jó lefekvés előtt az ágy alá nézni, mert bemászik a szobába is. Télen azonban nincs baj vele. Alszik. De még ilyen dermedt állapotban sem jó hozzányulni. Olyan a teste, mint a bot, de a tűz közelében feléled. Egy utazó beszéli, hogy tüzrakás közben felfedeztek

egy megmerevedett, gyűrűbe csavarodott csörgőkigyót. Haza akarta vinni, tehát táskájába tette. A tűz mellett a vadásztarisznyában felébredt. Mozogni kezdett a táska. Kimászott a kigyó és támadásra készült. Ugy látszik, haragudott azért, hogy megzavarták a nyugodalmát. Minthogy eltávozott a tüztől, ismét merevedni kezdett és veszélytelenné vált.

Tamás: Szeretném, ha másféle mérges kigyóról is beszélne. Tudom, hogy sokfajta van Némelyik még a csörgő kigyónál is veszélyesebb.

Apa: Bizony fiam, sok fajtája van a mérges kigyóknak, de talán a legveszedelmesebb közöttük a szemüveges kigyó. Könnyen meg lehet ismerni, mert a feje alsó részén, a tarkóján szemüveghez hasonló rajz van. Ez a legveszedelmesebb állat Ázsiában és Afrikában él, mérge majdnem mindig halálos. Még közeledését sem jelzi. A bennszülöttek még sem félnek nagyon tőle. Megragadják hirtelen, hogy ne haraphasson és egy-kettőre ártalmatlanná teszik.

Tamás: Már hallottam a kigyóbüvölőkről. Azt olvastam egy könyvben, hogy a kigyók szeretik a muzsikát és zenével csillapítják vadságukat. Ott egy képet is láttam, az volt le rajzolva, hogy a kigyóbüvölő hogyan táncoltatja a kigyót. Nem emlékszem rá, hogy mérges kigyókat táncoltatott-e.

Apa: Rendesen a szemüveges kigyót tanítják meg táncolni. Előbb azonban óvatosságból kitörlik a méregfogait. Ilyenkor persze könnyű vele tréfálni. A kigyóbüvölő muzsikál neki, a kigyó előbuvik és jobbra-balra ingatja feltartott fejét. Gazdája magához vonja és meg is csókolja. Mutatni akarja a közönségnek, hogy milyen szelíd a kigyója. De még így is bajba jutott egyik-másik büvölő. Nem elég a méregfogakat kihúzni, ki kell vágni azt a részt is, amelyből a fogak kinőnek. Ha nem vágja ki, a méregfog újrafejlődik, mint a gyermekfog kihúzás után. Az újból kinőtt fogak okoztak már halált.

Tamás: A kigyóbüvölők akkor megcsalják a közönséget, könnyű nekik a kigyóval játszani, ha már nem veszedelmes.

Apa: Vannak, fiam olyan kigyóbüvölők is, akik olyan kigyókkal játszanak, melyeknek megvannak a méregfogaik.

Tamás: Nem félnek a harapástól?

Apa: Nem kell félniök, mert ismerik az állat természetét. Harapás előtt valamilyen mozdulatot kell tenni az állatnak. Szemük folyton figyel a kigyót, kezük villámgyorsan mozog és megakadályozza a támadást. Talán vannak más eszközeik is a veszély elkerülésére. Nem tartom lehetetlennek, hogy játék előtt kétszer-háromszor beleharaptatják az állatot valami puha anyagba. Ilyenkor elfolyik a fogon keresztül az összegyűlt mérge. Mire új mérge gyűlik össze, már befejezik a mutatványt. Mindenestre veszélyes játék. Az sem lehetetlen, hogy

leszoktatják a harapásról. Talán forróba haraptatják néhányszor, vagy esetleg kemény tárgyba. Ha néhányszor harapáskor fájdalmat érzett az állat, elmegy a kedve a marástól.

Tamás: Talán azért nem félnek a kigyótól, mert tudják, mint lehet gyógyítani harapását?

Apa: A szemüveges kigyó mérge nagyon gyorsan hat. A legtöbb esetben halálos. Az ember teste rövid idő alatt megmerevedik és hideg lesz. Szinte halottnak látszik a megmárt ember még mielőtt meghalt volna. De már régebben ismertek sok esetet, mikor a megharapott ember meggyógyult. Ilyenkor majdnem mindig az erős izgatószeret használtak. A bennszülöttek, az utazók elbeszélése szerint, egy sajátságos követ tesznek a sebre, de előbb jól kinyomkodják. Ezt a követ kigyókönek hívják. A kő felszívja a kiszívargó vért és a megharapott ember állítólag meggyógyul.

Tamás: Én nem tudok az ilyesmiben hinni. Nem tudom elképzelni, hogyan gyógyíthatja meg egy darab kő a beteget.

Apa: Nem kell olyan hitetlennek lenni. Sok szavahihető ember megemlékszik a kigyókörről. Nem igazi kő ez, hanem több anyagból van gyurva. Nem tudod elképzelni azt, hogy ez az anyag likacsos és felszívja a mérget a romlásnak indult, vérrrel együtt? Én hiszek benne. De azt gondolom, hogy azonnal kell alkalmazni és csak olyankor használhat, amikor a mérge nem hatolt mélyen a sebbe. Ha a kigyó jól belevágta a fogát az emberbe, akkor az Isten irgalmazzon annak a szerencsétlennek!

Te már hallottad a hírét Kleopátrának, Egyiptom híres királynőjének. Amikor a rómaiak legyőzték hadseregét, attól félt, hogy elviszik Rómába fogolynak. Nem akart fogoly lenni, nem akarta a római vezér diadalmenetét jelenlétével diszíteni. Két kis szemüveges kigyóval megharaptatta magát. Ezeket a kigyókat Egyiptomban áspis-kigyóknak hívják. A szemüveges kigyónak rokona az áspis.

Mire a római követek Kleopátrához értek, már halott volt a királynő. A mérge gyorsan hatott, csak a kigyófogak kicsiny helyéről lehetett a halál okára következtetni.

Sajátságos természete van ennek az egyiptomi szemüveges kigyónak. A kigyóbüvölő játszik vele, mindenfelé forgatja, lóbálja. Az állat türi. Valószínűleg méregfogait előbb kihúzták.

Ha hirtelen nyakán egy bizonyos pontot megnyomnak, olyan lesz, mint a bot. A régi egyiptomiak is ismerték ezt a tulajdonságát és ezért tudtak botból kigyót, kigyóból botot varázsolni.

Tamás: Még nem találták ki a biztos gyógyító szerét a mérgeknek?

Apa: Ma már a megmárt embert beoltják, éppen úgy, mint a difteritiszes gyermeket. Sőt lehetne már előzetesen is kigyómérget ellen oltani, mint ahogy himlő ellen szoktak. Az orvosságot nagyon érdekesen készítik. A kigyómé-

reggel beoltanak különböző állatokat. Előbb keveset fecskendeznek beléjük, majd mindig többet és többet. A vérnek megvan az a tulajdonsága, hogy védekezik. Ellenmérget készít. Ha a nagyobb adag mérge jön a vérbe, már várja a régebbi oltások idején elkészült ellenmérge.

Annyira lehet fokozni a mérge mennyiségét, hogy egy mérgehez szoktatott ló minden megbetegedés nélkül kiállja a sokszorosát annak, melytől egy másik ló pár óra alatt elpusztulna. Az ilyen beoltott állaton eret vágnak, vérrel együtt a benne levő ellenmérget is megkapják és beoltják a megmárt ember vérebe.

Tamás: Ha az ember zsebében ilyen ellenmérge van, nyugodtan sétálhat a mérges kigyók között.

Apa: No, nem egészen nyugodtan, Tamás-kám. Minden kigyónak különbözik egy kicsit a mérge a másiktól. Az ellenmérgeknek is annyi-félének kellene lenni, mint a mérgeknek. Még akkora sem engednélek szemüveges kigyóval játszani, ha a szemüveges kigyó ellenmérge a zsebemben volna. Ha a kigyó mérge egy nagy véredénybe folyik, bámulatosan gyorsan rombol. Mire hozzákészülődne a befecskendezéshez, már esetleg baj volna. Az oltással különben mindig sietni kell, lehetőleg azonnal kell végezni.

Tamás: Azt is mondtad, apám, hogy az állatok sok mérget kibírnak, ha lassanként szoktatják a mérgehez őket. Nem lehetne-e az embereket a mérgehez hozzászoktatni? Akkor nem pusztítna el olyan sokat a mérges kigyó.

Apa: Az ember minden mérgehez hozzászokik. Ha például te annyi pálinkát innál, mint egy részeges ember meg szokott inni, nagyon de nagyon beteg lennél tőle. Sajnos, az alkohol mérgehez szoktatják a testüket leginkább az emberek. Azért, mert könnyen kapható. A kigyómérge ritka még azon a vidéken is, ahol sok a mérges kigyó. Nincs kedvük az embereknek kinyomkodni a kigyó méregfogának tövét. Ha nehéz a mérget megszerezni, nehéz az ellenmérget is készíteni. Mennyi kigyómérge kellene ahhoz, hogy egész országok lakosainak testét lassanként hozzászoktassák! Ez meg nem valószínű. Egyes ember megtehetné. Egy keleti királyról írják a történetírók, hogy nem lehetett megmérgezni, mert testét hozzászoktatta a mérgekhez.

Tamás: Sok embert pusztít el a kigyómérge?

Apa: Sajnos, elég sokat. De a régi világban sokkal többen haltak meg a növényi mérgektől. Gonosz emberek foglalkoztak mérgekészítéssel. Ma már vigyáznak a mérgekre, csak patikában orvosi receptre lehet venni őket. Sok mérge kis adagban orvosság.



Nem virágok.

Hajnalpirban, aranyködben
Kis szelíd virágok
Bohó szája, nótás kedve
Ilyen szókat váltott:

„Van egy fiu és egy leány
Ifjak és szépek,
Nem virágok,
Azért mégis mivelünk testvérek.

Földi mezben, szürkén járnak,
Nincs vég szírom rajtuk,
Nem virágok,
Azért mégis méztől édes ajkuk.

Illatosan, lágyan szólnak,
Békedal a csendjük,
Nem virágok,
Azért mégis harmatcsepp a lelkük.”

Kis virágok elárulták
A mélységes titkot:
A jó Pista ez a fiu
S Cili hűge a kis leány,
Kikről e dal szólt.

DOBAY ISTVÁN.



Kis olvasóink!

Ti számos kéréssel, levéllel fordultok a kiadó-hivatalhoz és a kiadóhivatal minden leveletekre pontosan válaszol, minden kérésedet gyorsan elintézi. Most — kivételesen — a kiadóhivatal kér tőletek valamit. Mi hetenként megörvendeztetünk titeket egy tartalmas és szép ujsággal, a Cimborával. Nektek fogalmatok sincs arról, hogy mennyi költségbe és fáradságba kerül e lapnak előállítása. Minél több előfizetőre van tehát szükségünk, mert csak így tudunk nektek igazán szép és tartalmas lapot adni. Éppen ezért lapunkat Csehszlovákiában is el akarjuk terjeszteni. Ebben az ügyben kérjük a ti támogatástokat, mely abban állana, hogy írjátok meg a kiadóhivatalnak (Satmar, Str. Cuza Voda 4) a Csehszlovákiában lakó s veletek egykorú kis cimboráitok pontos címét, hogy ezeknek a Cimborából mutatószámokat küldhessünk s így megismertetve és megkedveltetve velük e lapot, szintén előfizetőink közé lépjenek. Ha sok-sok csehszlovákiai kis cimborátokat sikerül megnyernünk, — annak ti fogjátok hasznát látni, mert akkor még szebb, még tartalmasabb lesz a ti hetilapotok, a Cimborá. **A Kiadóhivatal.**

A meglepetés.

— Gyermekszínjáték egy felvonásban. —

Irta: Holstein Mária.

SZEMÉLYEK:

Nagyapó	Lizi, szobaleány
Jenő unokái	Jancsi, inas
Micike	Házaló.

Szin: szoba. Butorzat tetszés szerint. Lehetőleg karszék is legyen benne.

I. JELENET.

(Liri, Jancsi, Jenőke, Micike.)

Lizi: (Haragosan rendez) Mégis borzasztó! Alig teszi ki lábát a nagyságos asszony, mindjárt felfordítják az egész házat. Azt hiszik, az udvaron vannak, úgy hánynak, vetnek mindent! Micike: (Csipőjére teszi kezét, Lizit utánnozza) Mégis borzasztó! Ezek a férfiak egyebet se tudnak, csak birkóznak és verekednek!

Jancsi: (Mostanig hancurozott Jenőkével. Felveszi a földről a tányértörölt és vállára teszi.) Micike is haragszik? Hát ez nagyon fáj. (Sir.) Azért raktam mindig a legpirosabb és ropogósabb kenyérvégeket az asztalkendője alá?

Micike: (Mebánóan) Igaz, igaz! Nem is akartam bántani magát.

Lizi: Ugyan, hagyja, Micike! Adok én magának annyi kenyérhéjat, amennyi csak kell!

Micike: (Örömmel) Igazán?

Jancsi: Ugy-ugy. Hallgasson csak Lizire! Én már szóba sem állok vele. Ő nem érti az én hadvezéri tehetségemet. Ha be nem végzik a háborút, már rég generális vagyok. De így csak inas lettem.

Jenő: (Eddig kardjával játszott.) Szegény Jancsi. Milyen jó is volna, akkor én már hadnagy volnék!

Lizi: De mivel csak inas, hát törölje a tányérokat! Jenőke pedig tanuljon!

Jancsi: Szerencséje, hogy csak inas vagyok, másként nem turném parancsolgatását. (olyan mozdulatot tesz, mintha kardot rántana)

Lizi: Már ha türi, ha nem türi, de semmi keresete a gyermekszobában!

Jancsi: Magának sincs itt semmi dolga!

Lizi: Én ügyelek Micikére. A kisasszony szabadságra ment.

Jancsi: (A mellére üt.) Én tanítom Jenőkét a hadi tudományokra. A nevelő ur vízgázni ment.

Micike: Mi meg akarjuk lepni anyukát.

Jenő: Mi lepjük meg anyukát.

Lizi: (Harciasan) Igen?

Jancsi: (Nyomatékosan) Igen.

Lizi: Mi kezdtük.

Jancsi: Nem igaz, mert mi kezdtük.

Micike: Na, már utánoznak.

Jenőke: Ti utánoztok.

Lizi: Hagyja, Micike, úgy se találhatják ki, mivel lepjük meg a nagyságos asszonyt.

Jancsi: Maguk meg, ha ki is találják, soha sem csinálhatják utánunk.

II. JELENET.

Nagyapó s az eddigiek.

Nagyapó: (Jön) Mi az, gyermekek? Nincs itthon a macska, cincognak az egerek? Egészen a szobámig hallzik a nagy láрма. Mi történt?

Lizi és Micike: Jancsi.

Jancsi és Jenő: Lizi.

Nagyapó: Szóval Lizi és Jancsi. (Leül a karszékbe.) Halljuk Lizit!

Lizi: Hát tetszik tudni, ma van a nagyságos asszony születésnapja. Micikével egy kis meglepetésre készülünk.

Jenőke: Nagyapó, mi készülünk.

Nagyapó: Csitt! Halljuk Jancsit!

Jancsi: Hát kérem szépen, úgy van, amint Jenőke mondja.

Micike: De ágálnak, hogy az övék szebb lesz.

Jenőke: Lizi azt mondja, az övéknek majd jobban örül anyuka.

Nagyapó: Ugyan, gyermekek! Csak nem fogtok hajbakapni? Mind a kettővel egyformán örömet szereztek anyukának. Lizi, Jancsi, szép hogy tanítjátok a gyermekeket, de megtehetnétek békességgel is. Most egyik pár menjen ezen az ajtón ki, a másik meg azon. Anyuka a fogorvosnál van, mindjárt jön apátokkal együtt. (Lizi, Micike, Jancsi, Jenő elmennek.)

III. JELENET.

Nagyapó, majd egy házaló, Jancsi, Jenőke.

Nagyapó: (Leül a karszékbe. Ujságot vesz elő, de nem olvas, csak belenéz, aztán beszél.) Tessék! A kisasszonynak is, meg a nevelő urnak is éppen egyszerre kellett elmenniök! Így a cselédekre kellett bízunk a gyermekeket, mert szegény anyjuk a nagy fogfájástól feléjük se nézhetett. Különben Jancsi és Lizi egészen jóra való fiatalok, csak az a baj, hogy mindig olyanhoz fognak, amihez nem értenek. Félek, hogy a meglepetés is rosszul sül el. (Kivülről nagy csörömpölés, kiabálás hallzik.)

Házaló: (Beront. Mögötte karddal esetleg pálcákkal Jancsi és Jenőke.)

Házaló: (Kezében törött edény, vagy szobor. Nyakában vagy karján kosár, különféle árukkal. Idegenes kiejtéssel beszél.) Segítség! Jaj, jaj! Tönkretettek! (Sir, futkos.) Jaj az én tizenkét darab gyermekemnek! Nincs kenyér nekik! Nincs tejecske! Reggel hiába sirnak: „Táti, éhes vagyok!” Táti egy kis kenyeret sem adhat. De oh, jaj nekem! Lehet, hogy reggel már nem is lesz tátijok. Az én becsületes ősz fejemet sötét börtönbe dugják a patkányok közé. Miért? Mert nem fizethetem meg ezt a drága portékát, amit ezek a fiatalemberek eltörtek nekem. Jaj, nekem, jaj az én tizenkét árva gyermekemnek!

Jenő: Ne haragudjék, bácsi! Nem akartuk...

Házaló: Mít? Nem akarták? Mít érek én azzal, ha nem akarták?

Nagyapó: (Mikor bejönnek feláll és kezét hátra teszi, úgy nézi a jelenetet.) Na beszélj, Jancsi!

Jancsi: (Szégyenlősen.) Hát... Hát... Nagyságos ur... A legszebb harci játékkal akartuk meglepni a nagyságos asszonyt.... Már éppen utoljára csaptunk össze, amikor jött ez a szerencsétlen tizenkét gyermekes apa.

Nagyapó: Remélem is, hogy utolsó volt ez az összecsapás. (Házalónak pénzt ad.) Magának itt a pénze. Mehet!

Házaló: (Földig hajol.) Kezeit csókolom! (Nézi a pénzt s hangosan csókolgatja.) Ajaj, százas! Az én tizenkét gyermekem, azaz hogy a két, tetszik tudni a kettő gyermekem mindig áldani fogja a méltóságos gróf urat.

Jenőke: Nincs tizenkét gyermeke?

Házaló: (Kacagva.) Na ja, mert az én kettő, tetszik tudni, kedves urficskám (Az ujján mutatja.) a kettő gyerek annyi csokoládét eszik, annyi cukrot rág, mint tizenkettő.

Nagyapó: Nézd csak a fortélyosát!

Házaló: Rostélyos potyoló? Van kérem az is! Parancsoljon. (Gyorsan kiveszi a kosarából.) Itt van egy fám szivarszipka is. Valódi bernstein. Tessék megízlelni! Mindjárt cigarettával is szolgálhatok. (Kínálja nagyapót, ő maga is a szájába vesz egyet, esetleg rá is gyújt.)

Jancsi: Na, ez már mégis sok!

Házaló: Na ja, hát sok, mert drága, de mikor egy perc alatt százas pottyán a bugyélárisba, megteheti az ember. (Büszkén füstölve sétál.)

Jancsi: Most már aztán kitakarodjék! (Nekigyürkőzik és kitaszigálja.)

Házaló: Miféle eljárás? Én tisztességes ember vagyok. (El.)

Jancsi: (Visszajövet.) Bocsánatot kérek nagyságos ur, de az én generálisi vérem felforr az ilyen arcátlanság láttára.

Nagyapó: Na, csakhogy egyszer hasznát vehettük a tudományodnak. De a meglepetésnek vége legyen, fiam! Egy kicsit sokba kerül.

IV. JELENET.

(A konyha felől nagy csapdosás, csörömpölés, jajgatás hallzik. Mici ront be. Kezében fakanál. Nyalogatja. Arca csokoládés.) Micike, majd Lizi és az eddigiek.

Mici: Jaj! Segítség! Lizi összeégette a kezét!

Lizi: (Jön) Oh jaj, jaj! (Az ujját rázva, sir) Az ujjam csak meggyógyul, de a torta összeesett. (Mutatja a kezében levő tálát, vagy lapitót, melyen egy lapos valami látható: lehet palacsinta, kenyér, esetleg agyagból formált, gödrös tetejű torta.)

Jancsi: (Kárörvendezve.) És oda a meglepetés!

Lizi: Igen. Nincs meglepetés. (Büszkén.) De azt bizonyítja, hogy nem születtem a kony-

hára. Kisasszony vagyok. Jaj, nagyságos ur (megint sir), pedig hogy megtanultam! Ugy-e, Micike?

Micike: Én is tudom. (Hadarva). Végy nyolc tojáást. A sárgáját kavard el nyolc kanál vaniliás cukorral. A fehérjét verd föl habbá. Add hozzá a sárgájához, tégy bele lisztet, prézlit, diót, csokoládét, vaját.

Lizi: No, ugy-e, a vaját most is a végére teszi. (Gondolkozva.) Pedig úgy emlékszem, hogy az elején kell beletenni. Ezért romlott el! Bizonyosan ezért.

Micike: Ne busulj, Lizi, legalább egy hétig kószolgattuk a hozzávalót. (Nyalja a kanalat.) Az is valami.

Jancsi: Azt Jenőke is meg-megnézegette. Én csak ellenőriztem.

Lizi: Ugy? Akkor azért romlott el a tortánk!

Nagyapó: Csak nem osztóztok újra?

Lizi: Hogyne, mikor nincs meglepetés!

Nagyapó: De van. Rendeltem egy szép bokrétát! Már itt is van. Micike meg Jenőke elmondja azt a szép köszöntőt, amire tanítottam.

Jenő, Mici: Éljen nagyapó! (Megölelik.)

Jancsi: (Kinéz az ajtón, visszaszalad.) Nagyságos urnak jelentem alásan, jön a kocsi!

Jenő, Micike: Anyuka, anyuka!

Mind: Éljen! Éljen! (Indulnak kifelé.)

(FÜGGÖNY.)

Hazug Péter bácsi szakállá.

Öcsike a múlt héten elhatározta, hogy bebizonyítja: igenis, szokott Hazug Péter bácsi aludni ebéd után, még pedig olyan mélyen, hogy akár ágyut süthetnek el a füle mellett.

A gyerekek kíváncsian kérdezték, hogyan akarja úgy bebizonyítani ezt, hogy Péter bácsi semmiképpen le ne tagadhassa. Öcsike csak mosolygott, de nem árulta el a tervét.



Egy szép napon ebéd után egyes-egyedül átszökött Péter bácsihoz. Vitt magával egy fésűt, egy kefét, meg Hancikának a hajszalagját.

Ott találta Péter bácsit a szokott helyén. Persze, hogy aludt mélységesen. Még a borát



sem itta ki. A híres „szétrobbant” pipa a kezében volt, de a kupakja a földön.

Öcsike szépen odasettenkedett hozzá s gondosan – fésülni kezdte hosszú szakállát. Péter bácsi megsemm moccant. Aztán – befonta Öcsi a szép ősz szálakat jó vastag fonatba, s a

végét módosan megkötötte Hancika szalagjával. Mikor ez is megvolt, játszani kezdett Péter bácsi kis kutyájával.

Vagy egy órahosszat játszadoztak, kerge-



tőztek. A kis kutya vidám vakkantásai, Öcsike harsány rikkantásai sem ébresztették fel Péter bácsit. Egy óra mula aztán nyújtózkodni kezdett, kinyitotta a szemét, ásított, álmosan körülnézett és meglátta Öcsikét.

— Kezét csókolom, Péter bácsi, — mondta



nagy illedelmesen Öcsike. — Talán bizony szunyókálni tetszett egy kicsit?

— Dehogy szunyókáltam, — felelte Péter bácsi. — Sohasem szoktam ebéd után aludni. Csak figyeltelek, hogy jól viseled-e magad, amikor azt hiszed, hogy nem lát senki.

Öcsike nyelt egyet, aztán tisztességtudóan folytatta:

— Anyukám azért küldött, hogy hívjam meg Péter bácsit uzsonnára.

— Tessék mindjárt jönni, nagyon későn van már.

— Ejnye, ejnye, mégis csak illenék tisztességesen felöltözködnöm, — mondta Péter bácsi.

— Dehogy, dehogy, szép maga így is, Péter bácsi, — mondta Öcsi. — Csak tessék jönni.

— Legalább a tükörben megnézem magamat.

— Ugyan, mire való az? — erősködött Öcsi.

— Nem kell öreg embernek olyan hiunak lenni. Siessen, Péter bácsi, nagyon várják már.

— No, jól van, ördögadta, a te lelkesed szárad, ha szégyent vallok.

Azzal Péter bácsi, úgy, ahogy volt, megindult Öcsikével Nagypapók háza felé.

Öcsike anyuskája fogadta. Összeesapta a kezét és felkiáltott:

— Jézus Mária! Mi történt magával, Péter bácsi?

— M—m—mi történt volna? — kérdezte hüledezve az öreg ur.

Öcsi anyuskájának kiáltására az egész ház összeszaladt. Az unokák kacagva nézték Péter bácsi szakállát.

— Adja vissza a salagomat! — kiáltotta Hancika, aki tüstént megismerte a maga holmiját. — Adja vissza! Azs azs enyém!

— Mi—mi a tiéd? Mit adjak vissza? — kérdezte Péter bácsi, aki még mindig nem értett semmit.

— De az Istenért, — mondta Öcsike májja, — mi jutott eszébe magának. Péter bácsi, hogy befonta a szakállát és szalagot kötött a végére?

— Én — befontam? Én — szalagot, — hebegett Péter bácsi. Csak most pillantott le a mellére. — Nem értem — mondta, — nem értom.

— Majd én megmagyarázom, — mondta Öcsi. — Hát igazán nem maga fonta be a szakállát, Péter bácsi?

— Nem hát! Nem bolondultam meg!

— És nem is tudja, hogy ki tette?

— Persze, hogy nem! Hiszen ha tudnám, ki is csavarintanám a nyakát az akasztófára valónak!

— Ne a nyakát csavarintsa ki, hanem adja neki a leányát, meg a fele királyságát. Én fontam be a szakállát, Péter bácsi, álmában... ma ebéd után. Bebizonyítottam-e, vagy sem, hogy szokott aludni ilyenkor?

— No, ördögadta, — morogta Péter bácsi, ez egyszer megjártam. Már most nincs más hátra: megházasodom és elmegyek valahova királynak. Aztán, ha lesz leányom és királyságom, megkapod, amit ígértem.

— Jó, majd várok, — felelte Öcsi.

Elek nagypapó.



A pesti fiu.

— Írta: Dánlelő Longyel Laura. —

(Folytatás.)

— A kocsisunk, Gergő, — magyarázta Sám Balázs, — ott van a lovaknál. A Keselynek valami belement az uton a lábába, Gergő azt kurálja.

Mire a sárga bricskához értek, a Kesely ló lába szerencsésen meg volt operálva. Gergő egy pillantást vetett a pesti urfira, aztán az ostora után nyult.

— Gergő, — mondta Balázs, — van egy kis dohányom. Ha megengeded, hogy én hajtsak...

A dohány szóra Gergő szája a füléig szaladt.

— No, jól van, no... nem bánom. De a Lepkére vigyázzon, mert ma egy kicsit makrancos.

Balázs egy pillanat alatt felpattant a bakra és intett Palinak, hogy szálljon fel mellé. Pali azonban kissé magasnak találta a bakkot és tétozva nézett körül. Balázs nevetve nyujtotta felé a kezét, Gergő egyet lóditott rajta és Pali egy szempillantás alatt fent trónolt a bakon.

Balázs valami biztató szót mondott a lo-

vaknak és a bricska elindult. Aztán Palihoz fordult:

— Te még nem ültél a bakon?

— Nem, — felelt Pali kissé röstelkedve. Mi inkább csak autón jártunk.

— Az is jó, — bólintott Balázs elnézően, — bár nagyon rohan és tudja Isten, a lovakat én mégis jobban szeretem. Ez a Lepke, látod, ez éppen olyan idős, mint én. Nagyon jó ló, kitinő ló, csak néha egy kicsit makrancos.

Pali udvariasan érdeklődött, hogy miben nyilatkozik meg Lepke jellemének makrancossága? Balázs megmagyarázta, hogy a Lepke néha minden ok nélkül megbicsakolja magát és nem akar tovább menni. Ilyenkor azonban nem szabad szidni, vagy megütni, mert annál makrancosabb lesz. Hanem szépen leszáll az ember a bakról, megfogja a gyeplőt és addig beszél a Lepke szívére, míg az megindul, mert ha makrancos is a Lepke, de jó szíve van.

Pali bámulva nézett uj barátjára:

— Minek beszélni a lónak, hiszen az úgy sem érti?

— Honnét tudod te azt? — vágott vissza Balázs kissé élesen. Honnét tudod te azt, hogy a Lepke nem érti azt, amit mondok? Én például tegnapelőtt lementem a Lepkéhez az istállóba és elmondtam neki, hogy egy Csigakirályságot akarok csinálni. Lent a kertben lesz a Csigaszó, a nagy fenyőfa alatt.

— Csigaszó? — mondta Pali és szeme bámulva tapadt kis barátja kerek piros arcára.

— Igen, — felelt nyugodtan Balázs. Egyszer már én megpróbáltam ezt. Leltem egy óriási csigát, ilyen volt mint az öklöm. Ez volt a csigakirály. Aztán voltak csigaminiszterek, tábornokok, de ...

— Nos, mi történt? — érdeklődött Pali.

Ha szülei most hallják a hangját, hej, hogy elcsodálkoznak! Soha ilyen mohó érdeklődés még nem csengett a kis fiu hangjában, mint most.

Balázs azonban kissé elszomorodva felelt:

— Reggel, mikorra felkeltem, a csigák mind szétszöktek.

Pali fölkacagott. Talán még soha életében nem nevetett ilyen jóízűen.

— Szétszöktek? Nagyon jó. Talán nem tetszett nekik az élet Csigaszóban? Valószínűleg nem voltak megelégedve a tábornoki meg a miniszteri címmel. Miért nem nevezted ki őket főhercegeknek?

Balázs is nevetett.

— Te mondasz valamit. Azt fogom nekik mondani, hogy nevezzék egymást röviden fenségnek. Így talán majd meg lesznek elégedve.

Lepke, — lehet, hogy a vendégre való tekintetből megemberelte magát, gyorsan ment, nem makrancoskodott. Balázs később az ostort is átadta Palinak. Használja ugyan nem használták az ostort, de ez a kocsisi tekintély és méltóság jele. És Pali sohasem hitte, hogy ennyire lehet örülni egy szíjostornak.

Otthon voltak. A verandán világosság. Ott volt terítve a vacsorához. A nagytiszteletű ur, egy magas, őszhajú bácsi, megrázza Pali kezét, aztán homlokon csókolja. A nagytiszteletű asszony gyöngéden magához öleli: no-no, kis fiam, nincs semmi baj, sok tejet iszol, sokat futkosol a levegőn s egy-kettőre te is olyan piros arcú gyerek leszel, mint ez a haszontalan itt ni.

És tréfásan mutatott Balázs felé.

Elé került a Balázs kis huga, a kis két éves Piroska. Egy almát tartott a kezében és nagylelkűen a vendég felé nyújtotta. Pali nevetett és hogy a kis leánya meg ne sértődjék, elvette az almát, de Piroska már megrettent a saját nagylelkűségétől és sirva fakadt.

— Add vissza a felét, te csunya, rossz fiu.

Pali kacagva nyújtotta át az almát, de a kis Piroska a fejét rázta:

— A felét, csak a felét add ide.

Balázs aztán megmagyarázta a vendégnek, hogy ez így szokott lenni. Piroska nagyon jó szívé és szeretet ajándékozni. De a felét mindig visszakéri annak, amit adott. Ezt már mindenki tudja róla s így becsületesen megfelelzik vele a kínált eledelt. De ha az egész ajándékot vissza akarják adni, a kis leány megsértődik és nem fogadja el. Pali erősen fogadkozott, hogy ezentul alkalmazkodni fog a házi szokásokhoz.

Piroska megkapván az alma felét, gyorsan kibékült a vendég fiuval.

— Szép fiu, jó fiu ...

— Minden rendben van, — mondta a tiszteletes ur mosolyogva. Ma pedig korán fogunk vacsorázni. Pali fáradt lesz a hosszú utazástól s minél hamarabb kerül ágyba, annál jobb.

A vacsoránál mindenki csak Palin csodálkozott, hogy milyen keveset eszik. Meg kell azonban vallanunk, hogy a tiszteletes urék nagyon-nagyon igazságtalanok voltak Pali iránt, mert a fiu odahaza három nap alatt sem evett annyit, mint itt most a tiszteletes urék asztalánál.

Még a vacsoránál ültek, amikor Gergő a kocsis beállított:

— Instálom nagytiszteletű uram, én most nem mehetek át Papolcra.

— Miért nem mehetsz Gergő Fiam?

— Mert a bivalyt, a Katit még nem fejtem meg.

— Hát csak láss fiam a fejéshez, egy, kettő. Aztán átmegy Papolcra a nagytiszteletű espere urhoz.

— Instálom, nagytiszteletű uram, nincs itt a piros kendő, amivel a fejemet bekössem.

— Hát kinél van?

— Erzsínél. Kiment a tagba és magával vitte a piros babos kendőjét. Katit meg nem adja le a tejet, ha nem énekelek neki, meg a fejemet be nem kötöm.

Pali azt hitte, hogy Gergő csak bolondozik. Talán csak az ő mulattatására eszel ki ilyen furcsa meséket a szeszélyes bivalyról. Amilyen fontos személy volt ő odahaza Pesten s amennyire az ő kedvtelése és mulattatása körül forgott minden az egész egész házban, ezt bizvást el is hihette. De csak egy pillantás Gergő megrendíthetetlen, nyugodt ábrázatára, meggyőzte őt arról, hogy tévedett. Gergő ugyan nem sokat törődött a pesti fiuval. Nagyobb gondja volt neki Kati! A nagytiszteletű ur is úgy hallgatta Gergőt, mint aki nincs meglepve a most hallott dolgoktól és Kati jellemének különös sajátosságától.

— Várj csak, Gergő, — mondta a tiszteletes asszony — várj csak egy percig, majd én hozok mindjárt egy piros babos kendőt.

— Aztán siess a fejéssel, — mondta a tiszteletes ur, miközben Gergő kezébe vette a kendőt. Siess, hogy még ma át mehess az espere urhoz.

Pali szeme furcsán csillogott. Az ajka megmozdult. Habozott egy kicsit, végre is megszólalt:

– Kedves néni én szeretnék...
 – Mi az, édes fiam? – mondta a tiszteletes asszony, szerető, barátságos hangon.
 – Én szeretném... ha szabad... Én nagyon szeretném megnézni azt a Katit...

A tiszteletes asszony megölelte a fiút, a nagytiszteletű ur elmosolyodott és megadták az engedelmet. Pali belekarolt Balázsba, aztán csillogó szemmel szaladt Gergő után az istállóba.

– Különös ez a városi nép, – mondta a nagytiszteletű ur, feleségéhez fordulva. Én nem tudom, mit akarnak ettől a derék, jó kis gyermektől? Mennyi ostobaságot össze-vissza firkáltak róla.

– De hát mi baja van a fiúnak? – kérdezte a tiszteletes asszony.

– A pap vállat vont:

– Ostobaság az egész! Az a baja, hogy nincs még vagy három-négy testvére és hogy a szülőinek tulontul sok a pénze. Képzeld, azt irták róla, hogy leküzdhetetlen unalom gyötíri; hogy nem érdekli senki és semmi, nem kíváncsi semmire és most...

– És most rohan az istállóba a bivalyt nézni, – fejezte be nevetve a tiszteletes asszony.

A két fiu ezalatt karöltve ment az istálló felé.

– Én nem tudom, mit akarnak ezzel a Katival? – mondta Balázs. – Egy ilyen szézesélyes, gonosz jószág...

– Ilyet már ne tessék mondani, – fordult hátra Gergő sértődötten. Kati a legjámorabb, legderekább, legtürelmesebb állat. Leadja a hat kupa tejet naponta. Néha még többet is. Hogy énekelni kell neki? Hát aztán? Érzékeny szíve van Katinak, szereti a nótákat. Ez csak nem baj. Hogy be kell kötni a fejemet piros kendővel? Persze, hogy be kell, különben kirugja a sétárt a kezemből. De hát kinek mi baja vele? Ha én nem panaszolom fel ezt a Katinak, hát más se panaszolja. Ez a mi ketőnk dolga, az enyém, meg a Katié.

Dühösen ment előre. Balázs nevetve sugta Pali fülébe:

Csak azért szidtam Katit, hogy Gergő védelmezze. Borzasztóan szereti ez az utálatos bivalyt. Rettenetes egy szézesélyes állat, nem adja le a tejet, csak ha Gergő feji. De Gergőnek is előbb be kell kötni a fejét, piros babos kendővel és énekelni kell. Mindig egy s ugyanazt a nótát kell neki énekelni. Apa egyszer nagyon mérges lett és el akarta adni Katit, de Gergő azt mondta, hogy világgá bujdosik, ha a bivalyt eladják.

(Folytatása és vége következik.)

Előfizetési árak:

Egész évre . 160 lei. Fél évre . . 80 lei.
 Negyed évre 40 lei. Egy óra . . 15 lei.

A Cimbora hetenként egyszer, vasárnap jelenik meg.

FEJTÖRŐ.

A sorsolásban való részvételre egy rejtvény megfejtése is jogosít!

A rejtvények megfejtését, a megfejtők és nyertesek névsorát egyszerre, a megfejtést követő hónap végén közlöm!

Betűrejtvények.

– Beküldte Moskovits Edith. –

Olmütz, Makó, Kolozsvár, Árvaváralja, Marosvásárhely, Ogulin, Róma. E hét városnév kezdőbetűiből egy nyolcadik állítandó össze.

– Beküldték Klein testvérek. –

Tr S S il v ia
 an S S a

Rejtett keresztnévek.

– Beküldték: Fosztó Olga és Déneske. –

A vaját kenyérre kend, Rebi!
 Már talán szebb idők is lesznek.
 A kanapé terjedelme nagy.
 Elszakadhatatlan jó lánc van a nyakamon.
 Józsi, garast kapsz!
 Pista, subickold ki a csizmámat!

Szórejtvény.

– Beküldte: Simó Gyula és Béla. –

1. A, magát, akkor, rossz, jónak, legrosszabb, mikor, mondja.
2. Csóka, belőle, nem, hiába, lesz, fürdik, hattyu, az.
3. Garast, a, érdemli, forintot, ki, nem, sem, a becsüli.

Csigarejtvény.

– Beküldte: Berkovits József. –

A	T	E	SZ
H	E	R	I
U	B	T	A
R	M	E	Z
A	M	E	N*

A csillaggal jelölt betűből kiindulva és csigavonalban haladva egy közmondást kapunk.

Elek nagyapó üzeni:

Minden levél egyenesen Elek nagyapó címére: Klebaczon, u. p. Nagybaczon, Háromszék megye küldendő, akkor idejében kaptok választ. A levélírás egyik fontos szabálya, hogy benne legyen a levélben: hol kelt, melyik évben s melyik hónap hányadikán!

Szaniszló Márta [Kolozsvár]. Ezuffal te képviselő a Szaniszló-gyerekeket, de nagyon kellett szívesnek, mert meg kellett tanulnod a "Falu végén kurtá korcsmá"-t. Jól tanult meg, hogy soha el ne felejtésd: Petőfi lángelképének egyik legszebb, legihetősebb alkotása ez. A rejtvényed sikerült. — Gálai Sándor [Dicsőszentmárton]. Tiszta szívvel kívánom, hogy kívánságod teljesüljön. Megérdemelnéd. — Rosmann Etus [Marosvásárhely]. Annak a papírnak én is örövendek, mert szeretném, hogy minden unokám asztalán ott legyen vasárnap a Cimbora, mint ahogy valamelyik [vajjon, melyik, tudod-e?] francia király is azt szerette volna, hogy minden paraszt fazekában tyúk följön vasárnap. — Fogarasi Emma és Irén [Dés]. Örövendek, hogy veletek is megismerkedtem s újságot még nem olvasó testvéreitekkel is. Maholnap, alig lesz gyermek Désen, ahit nagyapó ne ismerjen. — Puska Károly és Sándor [Marosvásárhely]. Mind a két rejtvényt besoroztam. — Bölöni Pista és Bandi [Torda]. Igen érdekes és tanulságos a te leveled, Pista. Azt írod, a tanár urak ajánlották az iskolában neked a Cimbora "gyermeklapot" s te nem is törődél vele, hisz te IV. gimnázista vagy. Aztán a nagybátyád egy vasárnap nem kapott a boltban Panoramát, s helyette Cimborát hozott neked. És úgy megszeretted a Cimborát, hogy nem hagyta békét édesapádnak, a míg meg nem rendelte. Mi ebből a tanulság? Az, hogy láthatatlanban nem csak vásárolni nem jó, amit ezt én megírtam a "Szóvátal berbések" c. történetemben, de véleményét mondani sem. Az április havi rejtvények megfeszítésének legkésőbb május 15-én kezdeni kell legyenek, hogy a májusi utolsó számban a megfejtők névsorába kerüljön a neveket. — Engel Irénke [Aranyosmegyes]. Elhiszem, hogy a te igazi nagyapuskád nem haragszik, amikor drága aranyos nagyapuskának szólod, te meg hídd el nekem, hogy én sem haragszom ugyanazért a megszólításért. Azért, hogy számról száma veszték a Cimborát, bátran beküldhetitek a megfejtést. — Karácsonyi Magda [Románpecska]. Igazán örövendek, hogy megismerkedtem már veled is, meg gyöngyszem írásoddal is. Remélem, hogy ezután gyakrabban írsz, s írn fog Ella hugod is. — Csánky Sándor [Sárbogárd]. J. Ponton megérkezett mind a négy történet. 2. Csak hosszabb elbeszélés, esetleg rövidebb elbeszélésekkel kiegészítve. Az oly könyveknek, melyben csak rövidebb elbeszélések vannak, az ifjúi tapasztalat szerint nincs nagy kelendősége. A J. P.-ban megjelent dolgok az író tulajdonai, ha csak az író könyvelakban is el nem adta. 3. A Cimbora évi 160 lei előfizetési árának megfelelő magyar korona. 4. Örövendek, hogy odaát is látjátok, mennyire szeretnek az erdélyi unokák. — Szalay Judit [Nagyborsa]. Második elemista vagy s magad igazítottad helyre Veréb Jankó levelét. Azt már látom, hogy feltűnő szép az írásod, cseh-szlovákiai kedves unokám! — Csonka Irénke [Torda]. Amint leveledből látom, pompásan telt a husvéti vakáció, így teljen a pünkösdi is. Nagyapó bizony a házban ünnepelt, mert itt fehér volt a husvét. A kockás papírral dehogy haragszom. Takarékosság ez, amiért dicséretet érdemelsz. Különbös is az a fontos, hogy szépen és helyesen írsz. Rejtvényeid közül kettő igen könnyű, egyet pedig magam sem tudtam megfejteni. — Stern Eszter [Brassó]. Igaz, igaz, megérdemlem a "tisztelt" megszólítást, de jobb szeretem, ha "Kedves Elek nagyapó"-nak szólítasz. Némelyik még a "drága jó"-t sem nem sajnálja főlem. A szeretetben benne van a tisztelt is, de a tiszteltben nem mindig van meg a szeretet. Ugy bizony! — Hartmann Irén [Szatmár]. Igen, igen, sok a tanulni való, amiatt nem írtál eddig nagyapódnak, pedig kezdted volna olvasod a Cimborát és igen szeretted. Bizony, magam is látom, hogy sokat kell tanulnotok, talán tudásig is sokat, de azért csak juttass egy kevés időt a levélírásra is. Mert a levélírás nem csak kellemes szórakozás, de egyben tanulás is, még pedig úgy tanulsz, hogy észre sem veszed. Számon tartom az ígéretedet. A rejtvényed sorra kerül. — Vernes Böckle [Barót]. A Cimbora-könyvtár öt kötetét megkaptad, ellenben nem a rejtvény megfejtéssel nyert könyvet. No, ezt csodálom s ezennel a kiadó bácsinál meg is reklamálom, s egyben azt is figyelembe ajánlom, hogy ha még könyvet nyersz, ne a Cimbora könyvtárból küldjenek neked. — Rácz György [Kolozsvár]. Ha a husvét vakációt nagyüzlelőid töltötöd, értem, hogy az utolsó pillanatban igazítottad helyre Veréb Jankó levelét. "Minden meg van bocsátva", még a sírás irás is. Az első szám elfogyott, a 2. és 3.-at pótolják. — Schwartz Ilona [Kolozsvár]. Akárhányszor írod, mindig szívesen olvasom: "alig várom a Cimborát". Hogy mit csinál öcsike a nadseli gondolataival? Nagylelkűen átadja nekem, én meg elmesélem. Igazad van: nem baj, hogy még nem nyertél könyvet, mert így tovább virágozik benned a nyereség reménye. Már pedig, a költő szerint, a remény szép virág. — Veréb Antal, Pál és Katóka [Dés]. Jó szívvel üzenek én másnak is, csak írtatok. — Szűcs Terike [Brassó]. Pompás kis madarat rajzoltál. Már, hogy nem tud fűtyülni, mert mindjárt kiengedném az ablakon, hogy fűtyüljön a többi madarakkal. — Káhn Ilus [Kisfalota]. Elmentek a macskák, cincognak az egerek. Elutazott a kisasszonyod, tehát van időd írni, én azt hiszem, lesz neked idő az írásra akkor is, ha visszajön a kisasszony. A levélhordó megfejtési rejtvény régi jó ismerős. Közönszom kérdésedet: jól van nagyanyóka is, nagyapóka is. — Kolozsvári Bandi [Bánffyújvárad]. Hát az igazán nagy öröm: a rejtvényfejtést is megtanultad, és különösen tetszett neked Dorsai Mária bájos története a két

székéről. Talán láttad is azt a két székét? A kiadó bácsi, az első szám kivételével, pótolni fogja a 8-ig hiányzó számokat. — Varga Lajos és Gyula [Petrozsény]. Pontosan beérkezett a pályaműveitek. Hát csak fejtétek szorgalmasan a rejtvényeket, azt hiszem, egyszer rátok is mosolyog a szerencse istenasszonya. — Holstein Ilonka [Dés]. Nagy gyönyörűséggel olvastam leveledet. Mily kedvesen írsz a megboldogult nagymamáról, akit beteg is babaruhát várt neked. S akire te árukkodtál, persze szeretetből, hogy "a nadmama medint feltett és pojt föl". Aztán meghalt anyukád is, de Isten adott más anyukát. S van egy másik anyukád is, a "nénje". Így hívod te Mária néni, nagyapó kedves munkatársát, és apukád csinált neked egy babaszobát butorokkal. A keresztapád pedig tanár Zomborban, és Zombor most Szerbiában van. Ott bizony. Most már ismerem az egész családot, mivelhogy a multkor Gyulakáról is írtál. Igazán szeretnék hozzátok repülni. — Nemes András [Marosvásárhely]. A postára én is sokszor haragszom, de hamar elmúlik a haragom, mert arra gondolok, hogy szegény postás bácsik és néni nem győzik a sok munkát. Reád nem haragszom, amiért eddig nem írtál, bár volna rá egy kevés okom, mert azt írtad: "szégyellél írni". A szégyellőség, a szemérmesség ékessége ugyan a léleknek, de tulajdonban vinni nem szabad. Ha a jó Pajtásnak és az én Újságomnak is olvasója voltál, láthatad, hogy hozzáam mindig bizalommal, bátran fordultak az én unokám, s így van ez most is. Hát csak írtál ezután bátran, teljes bizalommal. — Incei Kati [Nagyenyed]. Ha Antal bácsi nagybátyád, akkor atyafiak vagyunk. Isten hozott unokám közé! — Hayde Ica [Kézdivásárhely]. Dehogy nem gondolom, hogy mennyire várjátok a Cimborát. Hát csak olvasd fel ezután is kis öcsédnek a neki való meséket és verseket. Gyakorlat teszi a mestert! — így szól a kézműdás, lám te is beegyakoroltad magadat a rejtvény megfejtésbe. S hogy még egy közmondással kipótoljam: Az erős akarat, győzelmet arat. — Csűrös Pistike [Nagyenyed]. Jól van, Pistike, nem haragszom, hogy nem magad írtál, de aztán följön az a hosszú levél, mert ha nem, hátra fordítom a sarkadat, amikor Ernyedre megyek. — Fischer Jenő [Marosvásárhely]. A Cimbora könyvtár kiadásában eddig a következő öt könyv jelent meg: Kertész Mihálytól Senki Tamás története [25 lei], Benedek Elekől Híres erdélyi magyarok [A két Wesselenyi], Körösi Csoma Sándor [8 lei], Balázs Ferencről Mesefolyam [Husz mese a szepetéről 25 lei], Monoky Sándortól Tündérmese [12 lei], Benedek Elekől Öcsike könyve [a "Nadseli" gondolatok első sorozata] 33 lei. Megrendelhetők Szatmár, a Cimbora kiadóhivatalánál. — Pataky Pali [Buzáskocsárd]. Remélem, a következő pályázatonál szerencsésebb leszel: nem kések le róla. — Szűcs Ilonka [Brassó]. Igen meg voltatok lepődve, amikor a sepsiszentgyörgyi állomáson találkoztunk s nem tudtátok úgy üdvözlölni és beszélni, mint ahogy most elgondolod. Képelem, hogy szépeket gondoltál el ezután, de remélem, még találkoztok s akkor elmondod nekem. A székegy nemzeti múzeumot én is meglátogattam. Bizony, megérdemelné ez a múzeum, hogy messze vidékről is látogassák, oly sok szép tanulságos dolog van ottan. — Weiss Blanka [Kolozsvár]. Rejtvényeid sorra kerülnek. — Berger Sándor [Sepsiszentgyörgy]. Sajnálatos halloftam édes apádot, hogy beteg voltál s amiatt nem jöhettél el az estélyre. Örömmel látom leveledből, hogy már jobban vagy s remélem, amikor majd Szentgyörgyre megyek, veled is megismerkedem. — Sztójka László [Dés]. Megkaptam a leveleidet, amint azt az úzenetekből olvashattad s meg a 2. lelt is, amit azért a leveledért küldtél, melyről eltűnt a bélyeg. A januári első szám már nem kapható, a februári első számot pótolja a kiadó bácsi. Katóka csókjaira csókkal válaszolok. — Fóris Ilonka [Zilah]. Dicséretet érdemel a rajzod. Kár, hogy a "Háromszék megye" megfejtési rejtvény, régi jó ismerős, különben a rajzod megérdemelné a közlést. — Votisky Zoltán [Zilah]. Oly szép fák vannak a levelező lapodon, hogy szívesen átültetném a kertembe, bár nem lehet panaszom, mert egy kis erdő vesz körül, melynek minden fáját magam ültettem. — Denderle József [Naszód]. Gyöngédségre vall, hogy azért nem írtál mostanában, mert látod, hogy oly sok unokának válaszolok. Hát, én is azt mondom, amit te: hál'istennek, szép számmal vagyatok, s különösen meglepő sok olvasóm van Désen. Ha majd Dése megyek, előre értesítek, hogy bejöhess. A közelebbi megismerkedésnek magam is igen örövendek. — Papp Miklós [Kolozsvár]. A képrejtvényeid részben ismerősök, de már látom a rajzodból, hogy nem sok idő múltán rajzolj te sokszorosításra alkalmas képrejtvényt. Csak előre! — Lázár Hanna [Csiktoplaca]. Azt írod — amennyire szereted öcsikét, annyira nem szereted Pócot Pali, aki lenézte öcsikét és Andrist, pedig nincs joga arra. Magam is azt mondom, hogy nincs erre joga, mert neki nem támadnak oly nadseli gondolatok, mint öcsikének meg Andrisnak. — Kenosi Sándor Jancsika [Sepsiszentgyörgy]. A kiadó bácsinak továbbítottam a leveledet s ő a nyilvánvaló tévedés helyreigazítja. Remélem, már meggyógyultál s ezután nem kell anyukának írnia helyetted, mert jól tudom, hogy anyukának éppen elég dolga van anélkül is. — Bulbak Hugó [Kolozsvár]. Mesédből is, versedből is kicsillan az írói készség, a további fejlődésről függ, hogy egyszer az unokáid munkatárs lesz-e. Különösen a versed [Pirokka a bölcsőben] kedves egy kis vers: a síró Pirokka a szunyog duzzosolása elaltatja, aztán:

Szépeket álmodik,
Angyallal játszódik,
Csend van a szobában,
S királynő álmában.

Érdeklődéssel fogom kísélni fejlődésedet, s ha vakációra haza mégy Dése, ahol nekem oly sok kedves unokám van, remélem, beváltod ígéreted és gyakran írsz nekem. Rejtvényeid egy része sorra kerül. — Kacska Miklós [Visóbsztra]. Minden rejtvény a beküldés sorrendjében jön, tehát jönni fog bátyád pompás verses rejtvénye is. A te rejtvényed is sorra kerül. Annak igen örövendek, hogy pontosan kaptad a Cimborát s hogy válaszaiddal igen érdekelnek.

— A Büge beleömlik a Tiszába, a Tisza a Dunába, a Duna pedig a Fekete Tengerbe . . . Tehát egyetlen lépést sem kell gyalog tennünk. Egészen a tengerig ladikon mehetünk — szinte a kapunktól.

— De hát nincs is ladikunk, — szólott Ferkó.

— Ez a legkevesebb. Nekünk van egy mosóteknőnk. Az megfelel egyelőre ladiknak.

— Es az evezők?

— Van a kamránkban egy lekvár-kavaró lapát. Nektek is van bizonyára.

— Van.

— Hozd magaddal, mert két evező kell okvetlenül. Ezenkívül én hozok otthonról egy kis fejszét, meg egy fűrész. Ilyesmire szüksége van az embernek, ha felfedező utra megy. Stanley is vitt magával.

— A lapáton kívül én még mit hozzak? — kérde Ferkó, aki most már nagy kedvet kapott a vállalkozáshoz s teljes mértékben ki akarta venni részét az expedíció felszerelésében.

— Te gondoskodik a vitorláról. Mert kedvező szél esetén nagy szolgálatot tehet a vitorla.

— Jó lesz egy lepedő erre?

— Jó. Csak elég erős legyen s ne valami ócska, lyukacsos.

— Majd szerzek otthonról egy megfelelőt. Es elhozom apám egyik olaj-lámpáját is, mert neki kettő is van. Ejszaka szükség lehet rá.

— Persze. En meg az iránytűmet hozom el. Az iránytű igen fontos eszköze a tengerésznek. Enélkül elveszett ember.

— Mi kell még?

— Ne felejtse elhozni a gummipuskát. En is elhozom az enyémet. Ki tudja, nem találkozunk-e vadakkal, vagy valami ellenséggel utközben.

NEGYPEDIK FEJEZET,

melyben hőseink nagy tettekre határozzák el magukat.

Mihók és Lakatos befordultak a Büge-utcába. Csak egyetlen ház-sorból állott ez az utca, mely a kanyargós Büge-árok mentén huzódott, alig pár lépésnyire az árok szélétől. Nyáron át többnyire száraz volt a Büge, de őszi esőzések és tavaszi olvadáskor megdagadt és kavarogva, zugva öntötte piszkos, zavaros vizét a város alatt folyó Tiszába.

Ebben az utcában, mely a szegényebb emberek városnegyedéhez tartozott, — laktak Mihókék és Lakatosék.

Amint a fiuk áthaladtak a kis hidon, (mely előtt a végzetes találkozás volt tegnap Ficsór tanár urral) már látszott is a csaknem egyforma, alacsony, két ablakos két házikó.

— Mit fogunk otthon mondani? — kérde ekkor Lakatos, aki egészen elvesztette most már önállóságát s mindenben Mihók tanácsát kérte ki.

— Egyelőre ne mondjunk semmit — ajánlotta Mihók Miska. — Hallgassuk el a délelőtti eseményeket.

— De hiszen reggel, amikor iskolába kellene menni, minden ki fog derülni.

— Addig még sok idő van, — szólott Miska. Üres gyomorral ugysem tudunk semmi okosat ki találni. Most megebédelünk s ebéd után rögtön

találkozunk a kis hidon s akkor részletesen megbeszélünk mindent.

Ebben meg is állapotok. Éppen a Lakatosék háza elé értek s elbucsuztak egymástól.

— Tehát rögtön ebéd után, a kis hidnál, — figyelmeztette még egyszer Mihók barátját.

— Igen, — vette tudomásul Ferkó s belépett a kis kapun.

Mihók is összeszedte magát. Arcáról elűzte a levertség nyomait s mosolyogva nyitott be.

Ekkor már az ebéd végén tartott a család.

— Hol jártál? — kérdezték kórusban mind a hárman.

Miska nagyot nyelt s már készen is volt a hazugsággal.

— Tetszenek tudni, magyar gyakorlatot irtunk... és szabadon választott témát kellett kidolgozni... és ilyen még nem volt soha és senki sem lett készen, azért hát Rády tanár ur felment az igazgató urhoz, hogy mit csináljon... Es az igazgató ur egy órával meghosszabbította a dolgozat idejét...

— No, és te miről irtál? — kérdezte Mihók tata, egy percig sem kételkedve a Miska előadásában.

— En? ... En egy csolnak-kirándulást irtam le a Tiszán. A címe is az volt: „Csolnak-kirándulás a Tiszán” ... Még mottót is irtam, Petőfiből: „Nyári napnak alkonyulatánál...” Aztán jött a vázlat. Bevezetés: A kirándulások előnyei. Tárgyalás: Beszállás a csolnakba, indulás, érzelmek a hullámokon, mit látunk a Tisza két partján, gyönyörködés a naplementben; hazatérés. Befejezés: Egy szakasz Petőfinek A Tisza című költeményéből...

Mindezt gyorsan, szinte hadarva mondotta Miska, nem hagyván egy lélekzet-vételnyi időt

Egyelőre az indulásról beszéljünk. Neked mi a véleményed?

— Nekem nincs semmi véleményem, — vallotta őszintén Ferkó.

— Elég helytelen, hogy neked, egy jövőbeli fejedelemnek nincs véleményed. No de majd belejössz. A diplomácia meg fog tanítani. En azt ajánlanám, hogy holnap hajnalban induljunk.

— Már holnap? — riadozott Ferkó.

— Igen, — mondotta Mihók Miska ellentmondást nem tűrő határozottsággal. — Nagy feladatok előtt állunk. Nem szabad sokat haboznunk. De meg ha holnap nem indulunk, minden kitudódik.

Ez olyan indok volt, mely előtt meg kellett hajolnia Ferkónak. Hirtelen eszébe jutottak a szomorú lehetőségek arra az esetre, ha apja megtudja a dolgokat. Es szinte már hallotta a spanyol nád suhogását s érezte a sajgó kék és vörös csikokat hátán.

— Gyalog indulunk? — kérdé mindenbe beletörődve.

— Szó sincs róla, — tiltakozott Miska. — Ladikon.

— Ladikon? — csodálkozott Ferkó.

— Természetesen! — magyarázta Mihók Miska. Hiszen egy szigetet akarunk felfedezni. Sziget pedig csak vízben van. Vizen meg nem lehet gyalog közlekedni. Itt, mindjárt a ház alatt ladikba szállunk.

— A Bügén? — aggályoskodott Ferkó.

— Igen — mondotta Miska. — Mert nézd csak, — folytatta s egy térképet huzott elő kabátja alól. — Itt a Büge. Látod?

— Látom, — szólt Ferkó a térkép fölé hajolva.

— Szamár, hát azt még nem lehet tudni előre. Előbb fel kell fedezni!

— S aztán?

— Aztán merész előnyomulással elfoglaljuk s kitűzzük a zászlót.

— Milyen zászlót?

— Hát a mi nemzeti színeinket. Lesz nekünk is nemzeti zászlónk.

— Es miért kell azt kitűzni?

— Mert csak az jelenti azt, hogy elfoglaltuk és a mienk lett.

— Ennyi elég?

— Akkor irunk a Kogutovitznak, hogy rajzolja bele a térképbe.

— Es ha belerajzolta?

— Ebből lesz majd egy kis diplomáciai bonyodalom. Ettől félek a legjobban. Összeülnek a nagyhatalmak s meghányják-vetik ezt a dolgot. Mert nem olyan egyszerű ám ez, mint ahogyan te gondold. Fog még a mi fejünk főni emiatt.

— Na és mit csinálnak a nagyhatalmak velünk? — kérdezte Lakatos Ferkó őszintén megrettenve.

— Az attól függ, hogyan döntenek. Minden valószínűség szerint elküldik a követeiket, de persze fehér lobogóval, hogy már messziről jelezzék békés szándékaikat. Mi aztán elébük megyünk a partig, fogadjuk őket s megindulnak közöttünk a diplomáciai tárgyalások. Kérni fogják a barátságunkat és szövetséget ajánlanak fel. Mi aztán diktálni fogjuk a feltételeket. Gondolhatod, hogy nem adjuk olcsón a szövetséget: Első sorban is állmaink függetlenségének elismerését kell kiereszokolni a hatalmaktól s csak azután jönnek a részletkérdések, aminők a hadsereg, pénzügy, vám stb. De erről mindről most még korai beszélni.

sem a hallgatóságnak, hogy szavait mérlegelhesék. Közben habzsolva kanalazta az eléjehordott ételeket, hogy ezáltal is leplezze zavarát.

Már-már azt hitte, hogy meguszta a dolgot és sikerült kivágnia magát a szokatlan késedelem miatt, amikor Mihók tata, aki igen szeretett elbeszélgetni Miska fiával az iskolai dolgokról, — újabb kérdéssel kezdte kinozni:

— Hát Lakatos Ferkó miről irt?

Miska majd megfulladt, olyan nagy darab hust nyelt le ijedtében erre a váratlan kérdésre. Köhögött, krákogott, prüszkölt, míg végre sikerült kinyögnie az újabb hazugságot.

— Ő... ő az aratásról irt...

Szerencséjére véget ért az ebéd s asztalt bontottak.

Mihók tata megtömte öblös pipáját, végignyult a zöld viaszos vászon huzatu diványon s elővéve krajcáros ujságját, elmerült a szerb miniszterelnök ellen elkövetett merénylet újabb részleteinek bőszavu leírásába.

Evike készült az iskolába, Mihók mama kicsoszogott ismét a konyhába az edényeket elmosogatni, Miska pedig — edzett lelkiismeretét egy újabb füllentéssel terhelve — kijelentette, hogy tornadélutánra kell mennie, — elillant otthonról.

Lakatos Ferkó, akinek ebédjét nem zavarták annyi alkalmatlan kérdéssel, (apja, aki vasutas volt, ezen a napon nem is volt otthon) hamarabb végzett s már ott várt a kis hidnál, a karfának támaszkodva s — (most már úgy is mindegy) — szórakozottan eregette a füstöt egy sodort, formátlan cigarettából.

Amikor észrevette Mihók Miskát, elébe sietett pár lépést.

— Szervusz!

— Szervusz! — fogadta Miska az üdvözlést.

— No?! — kérdezte Lakatos.

Ebben a rövid kérdésben minden benne volt, amit tudni szeretett volna.

Mihók levette kalapját, legyezgetni kezdte magát s elgondolkozva meredt a távolba. Tekintete a Büge hömpölygő, zavaros vizének gyors folyását követte, majd beleütközött a széles Tiszába, melyet a hidról jól lehetett látni s ott egy kissé elrévedezett.

Lakatos nem sürgette, nem zavarta kérdéseivel barátját s engedte nyugodtan gondolkozni. Neki magának úgy sem volt semmi terve, várta tehát, hogy Mihók Miska álljon elő valami okos gondolattal.

Mihók, hogy könnyebben menjen a gondolkodás, mellényzsebéből gyűrött cigaretta-papírošt vett elő, másik zsebéből pedig poros dohányt kotorászott ki s aztán kényelmes lassúsággal cigarettát gyurt és rágyujtott. Amikor az első füstkarika kiszállott ajkai közül, végre megszólalt:

— Nagy szégyen esett meg velünk, Ferkó!

— Az! — bólintott Lakatos.

— Nem is merem megvallani otthon, — folytatta Miska.

— Én sem — sóhajtott Ferkó. — Az apám szörnyen dühös természetű ember. Ugy elnadrágnolna, hogy holtomig megemlegetném.

— Ez még a kisebb baj lenne, — szolt Miska. — A nagyobb baj az, hogy most már megbélyegzettek vagyunk s bárhová is kerülünk, mindenütt tudni fogják, hogy miért jöttünk el innen. És ezt minden alkalommal a szemünkre fogják vetni, hiába prédikált Fesztóry. Mindig kicsapott diákok leszünk a tanárok és az iskolatársak szemében. Kerülni fognak bennünket s nem lesz-

nek barátaink soha. A tanárok pedig elrettentő például állítanak bennünket a többiek elé . . . Ujjal mutogatnak reánk, Ferkó! Ujjal! . . .

— Jaj, jaj! — siránkozott Lakatos Ferkó. — Mi lesz velünk?! Nem kerülhetünk az emberek szeme elé!

— Bizony nem.

— Hát akkor mit tegyünk?

— Uj életet kell kezdenünk, Ferkó. El kell vonulnunk az emberek elől.

— Hogyan lehetséges ez? — kapta fel lehorgasztott fejét Lakatos Ferkó.

— Hát ahogyan Robinson tette! Olvastad Robinsont?

— Olvastam.

— Akkor tudod.

— Lakatlan sziget?

— Az. Elmegyünk egy lakatlan szigetre. Ott aztán — távol az emberektől, iskolától és tanároktól — új életet kezdünk, a magunk tetszése szerint. Azt csinálunk, amit akarunk, senki sem fog parancsolni, ellenőrizni, felelősségre vonni. Szabadok leszünk s élünk, mint a madarak, mint hal a vízben . . . Elfoglalunk egy nagy, néptelen szigetet, azt két részre osztjuk, egyik lesz a Déli tartomány, a másik az Eszaki tartomány, az egyikben én uralkodom, a másikban te. Királyok leszünk. Igazi királyok. En első Mihály néven, te első Ferenc néven fogsz uralkodni. Meglátod, még a történelembe is belekerül a nevünk. Majd akkor hencegjen Ficsór! Bezzeg még irigyelni is fog! Az ő neve sohasem kerül a történelembe, akár milyen jól tudja is az L. n. k. ó-t! Az ő nevét nem fogják tanulni a gimnáziumban, mint a miénket.

— Es hol lesz az a lakatlan sziget? — tudakolta Ferkó, akit igen megfogott ez az eszme.

**ÖCSIKE KÖNYVE**

a „nadselü” gondolatok első sorozata

IRTA: BENEDEK ELEK.
Csinos kemény kötésben ára 35 Lei.

Megrendelhető a kiadóhivatalban Szatmáron.

**A Cimbora azt üzeni:****Ha finom
cukorkát
akartok:****kérjete Melissát****Eredeti Wolfner****gépszijak**
minden méretben
kaphatók**BRAUN és LÁSZLÓ** vaskereskedésében,
Szatmár, Piata Victoriei (volt Deák-tér) 9.**A Szatmári Leszámitoló- és Kereskedelmi Bank r.=t.**

Alaptőke 10 millió leu.

Tartaléktőke 1 millió leu.

Takarékbetét állomány 45 millió leu.

Bármely összeg erejéig fizetéseket vállal:Bukarestben és bárhová LEUBAN, Bécsen keresztül bárhová OSZTRÁK
KORONÁBAN, Prágán keresztül bárhová CSEH KORONÁBAN, Berlinen
keresztül bárhová MÁRKÁBAN, Fiumén keresztül bárhová LIRÁBAN,
Budapestén keresztül bárhová MAGYAR KORONÁBAN.

Vesz és elad mindennemű idegen pénzeket és amerikai chequeket bevált.

 Kölcsönöket legelőnyösebben folyósít. 

A Generala bukaresti biztosító társaság, valamint az Assicurazioni Generali triesti biztosító társaság főügynöksége.

Betéteket könyvecskére és folyószámlára gyümölcsöztetésre elfogad
és azokat kívánatra azonnal bármikor visszaad.**Fiuk!****Lányok!****A Cimborát****olvassátok,****szeressétek,****terjesszétek!**Aki elő akar fizetni a Cimborára, az írjon egy levelező-lapot Szatmárra, a
Cimbora kiadóhivatalának címezve és a következő vasárnap már kezében a lap.**A lap egy negyedévre negyven leuért jár.****Felolós szerkesztő: Dénes Sándor.****Kiadó a Szabadsajtó Könyvnyomda és Lapkiadó r.=t. Szatmár.****A szerkesztőségnek szóló levelek, rejtvény megfejtések és
közlésrészt kőszíratok Benedek Elek címére, Kispaczon,
u. p. Nagybaczon, Háromszék-m. küldendők.**